

A young woman with long grey hair is sitting on a couch, looking down at a piece of paper. She is holding a smartphone in her left hand and a pen in her right. Next to her is a young man with long, curly blonde hair, also looking down at a paper. A Corgi dog is sitting between them, looking towards the camera. In the foreground, the back of a laptop is visible. The background is a plain white wall. There are decorative circles: a large yellow one in the top left, a small red one on the right, and a blue one in the bottom left.

UNGE OG PRIVATØKONOMI

Holdninger og atferd blant 18–25-åringer i Norden

ungdoms
barometern

SPARE ELLER SLØSE?

Sløser unge voksne i Norden, helt uten tanke på morgendagen, eller er de ansvarligere og har stor interesse for personlig økonomi? At eldre generasjoner anklager yngre mennesker for å ta lett på både penger og livet generelt er ikke et nytt fenomen. Det går ifølge noen helt tilbake til de gamle grekerne. Om det er riktig skal være usagt. Hvor godt passer denne beskrivelsen egentlig på generasjon Z, som ofte sies å være både trygghetssøkende og bekymret for fremtiden, samtidig som de vokser opp i en tid der et kjøp aldri er mer enn et knappetrykk unna?

For å bidra med kunnskap om unge menneskers holdninger og atferd når det gjelder privatøkonomi, har Klarna gitt analyseselskapet Ungdomsbarometern i oppdrag å gjennomføre en studie blant ungdom i alderen 18–25 år i Danmark, Finland, Norge og Sverige. Prosjektet har bestått av en mulighetsstudie med analyse i Ungdomsbarometerns eksisterende kvantitative og kvalitative datamateriale som strekker seg tiår tilbake og en ny undersøkelse blant mer enn 2700 unge i de nevnte nordiske landene. Resultatene av sistnevnte er presentert i denne rapporten.

Generasjon Z, som dekker gjeldende aldersspenn i studien, er en svært heterogen generasjon. Ofte er det vanskelig å skjære alle alle unge over én kam (selv om vi gjør mange forsøk i denne rapporten). Derfor har vi innenfor rammen av prosjektet fordypet oss i en rekke ulike perspektiver og

grupper. Et slikt perspektiv er selvsagt sammenligninger mellom de nordiske landene. Den overordnede konklusjonen er at forskjellene mellom unge i de nordiske landene er relativt små når det gjelder verdier i privatøkonomiske spørsmål, men er signifikante når det gjelder for eksempel betalingsmidler. Samtidig er det absolutt ikke slik at ungdom i Norge sløser og ungdom i Finland sparer, eller andre ekstreme fordommer som måtte eksistere.

For å foregripe litt: Rapporten gir et bilde av en relativt ansvarlig generasjon, selv om det finnes utfordringer knyttet til både kunnskap og kjøpepress. Men hvis vi i Ungdomsbarometern skal velge, på bakgrunn av både denne og andre undersøkelser vi har gjennomført, sparer dagens unge definitivt, i hvert fall sammenlignet med tidligere ungdomsgenerasjoner.

Ha en god lesing!

Ulrik Hoffman, Marit Rönnestad og Elin Nygård for Ungdomsbarometern.

Stockholm, mars 2022

Redaksjon

Tekst/innhold: Ulrik Hoffman, Ungdomsbarometern

Analyse: Marit Rönnestad og Elin Nygård, Ungdomsbarometern

Form: Sofie Jonsson, Ungdomsbarometern

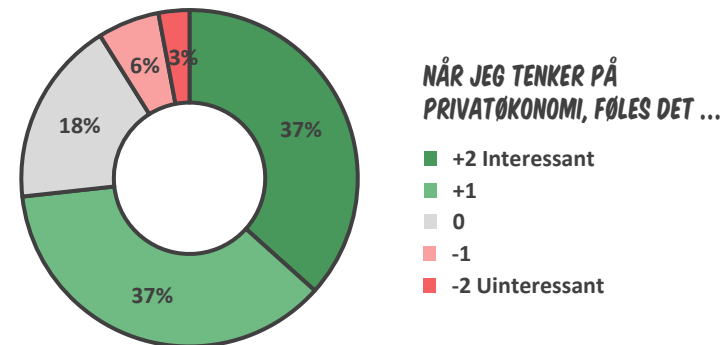

**46% AV UNGE I NORDEN
TENKER PÅ PENGER OG SIN
EGEN ØKONOMI DAGLIG ELLER
NESTEN HVER DAG**

Ungdommer er interessert i privatøkonomi

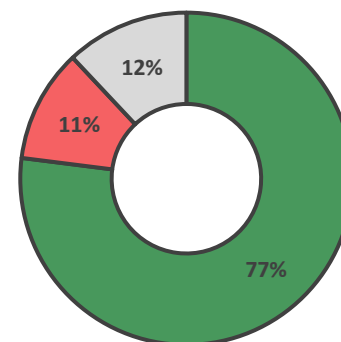
Det er ikke så lenge siden sparing ble sett på som kjedelig tema for ungdom, og i media kunne vi lese om undersøkelser som tydet på at ungdom heller gikk til tannlegen enn til banken. Vi vet ikke om unge fortsatt foretrekker tannlegen fremfor banken, men de er definitivt engasjert i sin egen privatøkonomi.

De er oppvokst etter finanskrisen med både stigende børskurser og bitcoin, og vi ser i Ungdomsbarometerens svenske tidsserier en rekordhøy interesse for privatøkonomi. Den høye interessen er lignende i de andre nordiske landene. Det er ikke dermed sagt at alle unge er daytradere, men snarere at bekymringen for fremtiden som preger mange unge i dag avler en privatøkonomisk interesse, som også gjør at de fleste har kontroll over pengene sine.

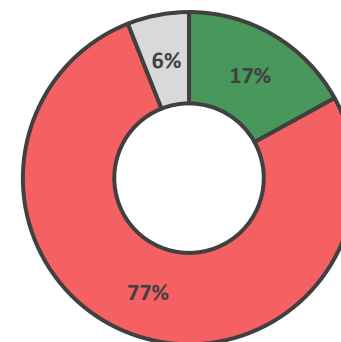

HVILKE AV FØLGENDE STEMME FOR DEG?

■ Stemmer ■ Stemmer ikke ■ Usikker / vet ikke

**JEG HAR GOD KONTROLL
PÅ PRIVATØKONOMIEN MIN**

**JEG HAR DÅRLIG KONTROLL PÅ
HVOR PENGENE MINE TAR VEGEN**

Spørsmål: Ta stilling til følgende motsetninger: Når jeg tenker på privatøkonomi, føles det ...? / Hvilke av følgende stemmer for deg? Jeg ... **Filter:** Total for Norden

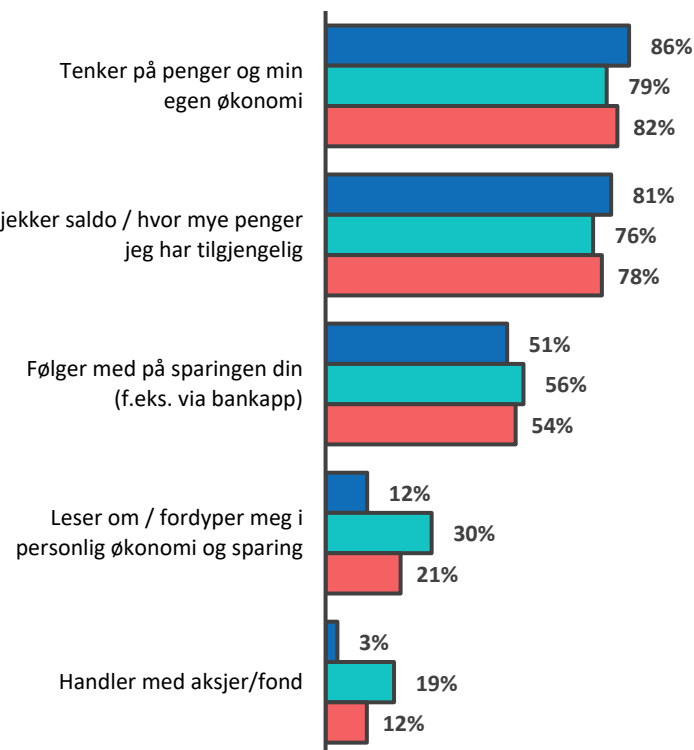
Tre av fire unge sparer regelmessig

Unge er ikke bare interessert i privatøkonomi, de sparer også regelmessig. Hvordan og hvorfor varierer. Gutter er for eksempel betydelig mer interessert i aksjer enn jenter er. Det store bildet er at sparing ses på som noe positivt, og de fleste har et langsiktig perspektiv på sparingen sin.

Det er imidlertid ikke alle som har mulighet til å spare, og det finnes grupper av unge som ikke er interessert i det. I det som kan beskrives som «mindre ansvarlig» oppførsel er gutter overrepresentert, noe vi kommer tilbake til senere i rapporten.

HVA AV FØLGENDE GJØR UNGE UKENTLIG?

■ Jente ■ Gutt ■ Total

72 % av de unge sier at de regelmessig sparer eller legger til side penger.

Gutter sier generelt at de har bedre kontroll på økonomien enn jenter – men de får i større grad betalingsanmerkninger.

SE

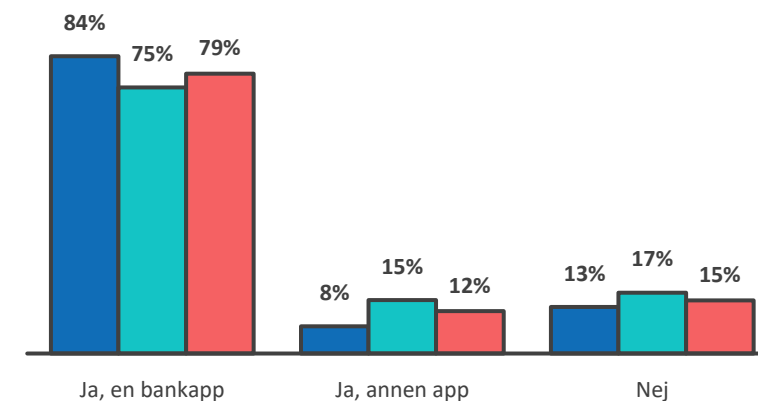
Tre fjerdedeler av svenske ungdommer handler med aksjer og fond i en viss utstrekning, sammenlignet med drøyt halvparten av de unge i Danmark, Norge og Finland

Ni av ti bruker minst én app for å holde orden på privatøkonomien sin

Å holde oversikt over både forbruket og sparepengene dine, er selvsagt mye lettere for dagens unge enn for de som vokste opp med sparegris og bankbok. Det kan derfor argumenteres for at det er lettere å ta ansvar for økonomien sin i dag enn det var tidligere. På den andre siden har det også blitt mye lettere å forbruke enn det var før. Disse to perspektivene trekker i hver sin retning. Uansett er det tydelig at de fleste bruker apper for å få kontroll og styre økonomien sin, og tenker at det bidrar til nettopp det.

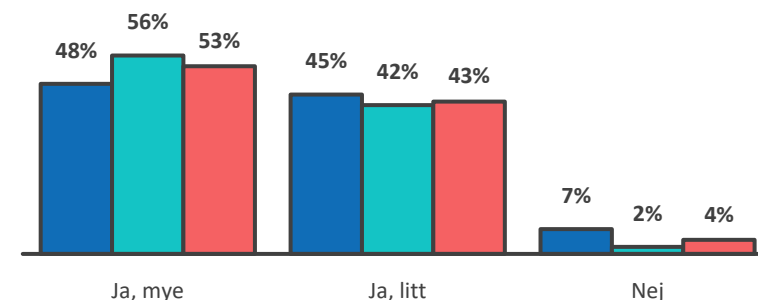
BRUKER DE UNGE NOEN APPER FOR Å HOLDE ORDEN PÅ PRIVATØKONOMIEN SIN?

■ Jente ■ Gutt ■ Total

OPPLEVER UNGE AT DE ANDRE APPENE (I TILLEGG TIL BANKAPPEN) HJELPER DEM Å HOLDE ORDEN PÅ ØKONOMIEN SIN?

■ Jente ■ Gutt ■ Total

FI

Finske ungdommer bruker apper i større utstrekning enn i de øvrige nordiske landene.

Flere jenter enn gutter bruker en bankapp. Gutter bruker andre apper i større utstrekning.

Familie og sosiale medier er viktige informasjonskilder

Stor interesse medfører også et stort informasjonsbehov.

I tillegg til apper henvender ungdom seg til familien, banken og internett (Google / sosiale medier) for å få svar på spørsmålene sine.

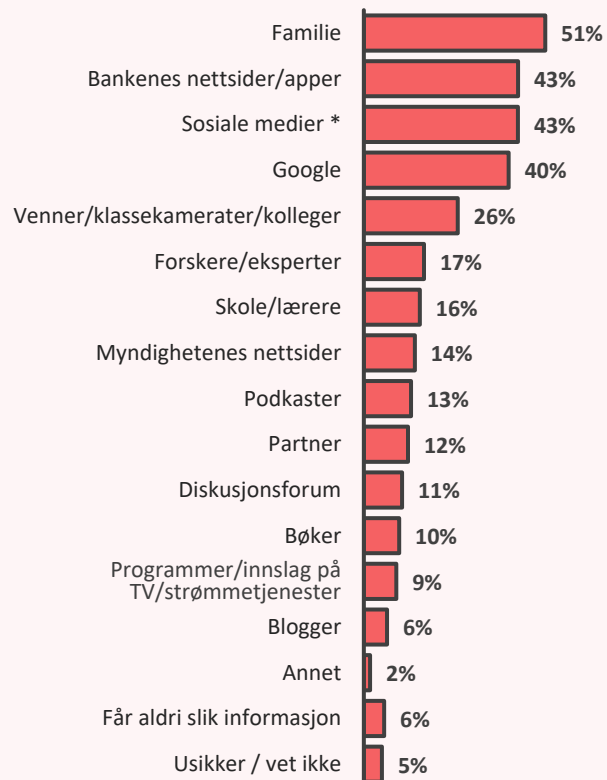
At så mange henvender seg til sosiale medier skyldes blant annet gutter som ser på YouTube – kanskje på grunn av deres store interesse for aksjer og til dels kryptovalutaer. Flere andre sosiale medier er imidlertid også gode informasjonskilder.

Generelt henvender jenter seg mer til folk i sin omgangskrets, mens flere gutter velger å søke informasjon andre steder, som YouTube og diskusjonsforum. At unge søker etter informasjon på egen hånd er naturligvis bra, men som så ofte når det gjelder digitale kanaler, er det også her spørsmål om kildekritikk og påvirkning.

43 % av nordiske unge henvender seg til sosiale medier for informasjon om privatøkonomi og sparing*.

HVOR HENTER UNGE HOVEDSAKELIG INFORMASJON OM TING SOM HAR MED PRIVATØKONOMI OG SPARING Å GJØRE?

Hvor jenter og gutter får informasjon om privatøkonomi og sparing er forskjellig. De største forskjellene er:

Jenter henvender seg oftere til:

1. Familie
2. Bankers hjemmesider/apper
3. Partner
4. Venner/klassekamerater/kolleger

Gutter henvender seg oftere til:

1. Youtube
2. Diskusjonsforum
3. Forskere/eksperter
4. Bøker
5. Bloggere
6. podcaster

”Aksjer! Jeg tror de fleste unge vil bli mer interessert i økonomi for å føle seg økonomisk trygge. Sosiale medier kommer til å lokke flere unge til dette. Baksiden kan være at unge ofte våger å ta større risiko og at de i stedet taper penger.”

— Jente, 22 år om året 2022 sin store trend

Spørsmål: Hvor henter du hovedsakelig informasjon om ting som har med privatøkonomi og sparing å gjøre?
Filter: Total for Norden

* Instagram, YouTube, Facebook og TikTok lagt sammen.

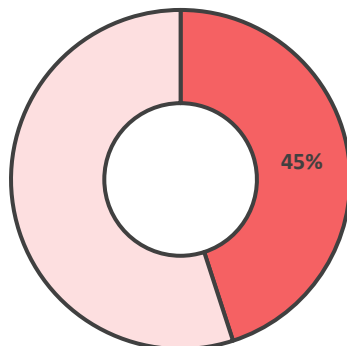

Spørsmål: Hva tror du blir neste års store trend?

Til tross for stor interesse er kunnskapshull synlige når det gjelder kreditter

Selv om det er lett å skaffe seg informasjon, betyr ikke det at alle har tilstrekkelig kunnskap. Det er tilfelle for temaet kreditt. Nedenfor har vi bedt unge selv si hva de kan og hva de ikke kan noe om. Det er tydelig at kunnskapshullene er store på mange områder.

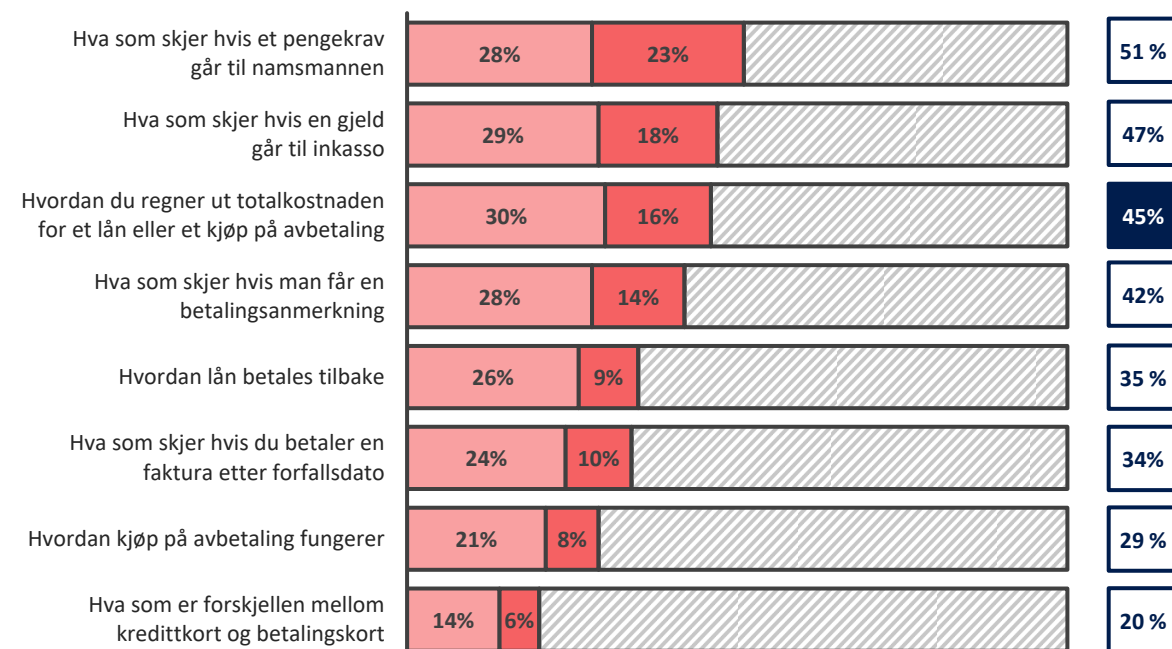
Det er kanskje ikke så rart at ikke alle vet hva som skjer om de får en betalingsanmerkning – de fleste slipper heldigvis å oppleve det – selv om det selvfølgelig er greit å vite. Vesentlig flere ville imidlertid hatt nytte av å vite hvordan man beregner kostnaden for et lån, eller for den saks skyld – et kjøp på avdrag.

ANDEL UNGE SOM HAR DÅRLIG KONTROLL PÅ HVORDAN DE SKAL BEREKNE KOSTNADENE VED ET LÅN ELLER KJØP I AVDRAG

HVOR BRA KONTROLL HAR UNGE PÅ FØLGENDE?

■ Ganske dårlig kontroll ■ Ingen kontroll i det hele tatt

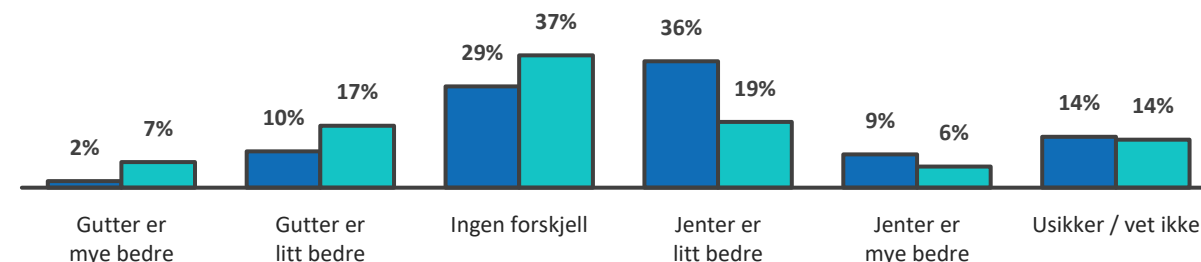
Jenter er overbevist om at jenter er best på privatøkonomi – Guttene er ikke like sikre!

Flere steder i denne rapporten kommer vi tilbake til at det er ulikheter mellom gutter og jenter. Gutter kjøper for eksempel oftere aksjer, søker oftere etter informasjon på YouTube og vurderer kunnskapen sin høyere – for eksempel med tanke på hvor godt de vet hvordan kreditter og avdrag fungerer. Samtidig har gutter også en mer avslappet holdning til å låne penger og får i større grad betalingsanmerkninger.

De fleste gutter vil, som de fleste unge, ta ansvar for privatøkonomien sin, og gjør også dette. Samtidig er det ikke mulig å overse at de er mer risikovillige enn jenter. På gruppenivå ser det ut til at både gutter og jenter er enige om at jenter er best på privatøkonomi, selv om forskjellene er relativt små, som grafen under viser.

HVILKET KJØNN HAR BEST KONTROLL OVER SIN PRIVATØKONOMI? IFØLGE UNGDOMMENE SELV!

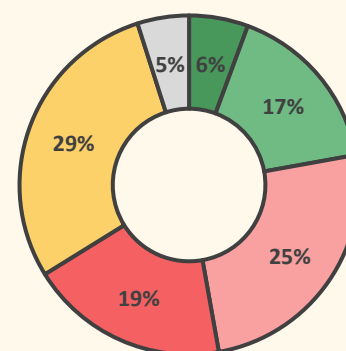
■ Jenter ■ Gutter

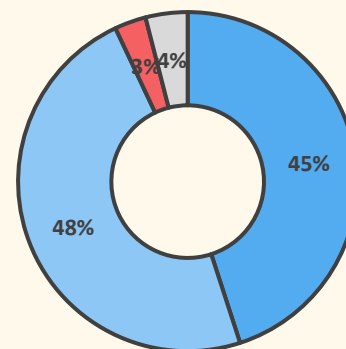
Stryk til skolens opplæring i privatøkonomi

Burde kunnskap om privatøkonomi som unge i dag søker etter, blant annet i sosiale medier, blitt gitt på skolen? Unge ser i hvert fall ut til å mene det, siden de gir undervisningen i privatøkonomi strykkarakter, samtidig som de ønsker at privatøkonomi skal ha større plass i skolen. Nesten halvparten av de spurte mener at privatøkonomi bør være et eget fag i grunnskolen, mens bare 3 prosent mener at privatøkonomi ikke bør være en del av utdanningen.

HVILKEN KARAKTER FÅR UNDERVISNING I PRIVATØKONOMI PÅ SKOLEN?

- Veldig bra
- Ganske bra
- Hadde ikke privatøkonomi på skolen
- Ganske dårlig
- Veldig dårlig
- Usikker / vet ikke

BØR DET UNDERVISES I PRIVATØKONOMI I GRUNNSKOLEN?

- Ja, som et helt eget fag
- Ja, som en del av et annet fag
- Nei
- Usikker / vet ikke

DK

Drøyt halvparten av alle unge dansker oppgir at de ikke har hatt noen undervisning i privatøkonomi i det hele tatt. Samtidig svarer en majoritet av danskene at de ville ha hatt privatøkonomi som et eget fag i skoleundervisningen.

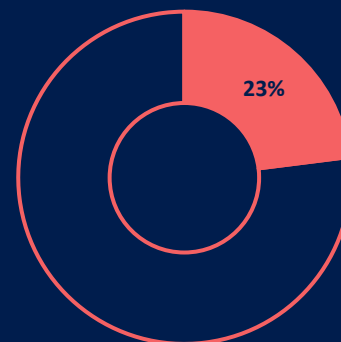
Spørsmål: Hva synes du om undervisningen i privatøkonomi som du har/hadde på skolen? / Synes du det bør undervises i privatøkonomi i skolen? **Filter:** Total for Norden

HVER FJERDE UNGE FØLER PRESS TIL Å KJØPE TING DE IKKE HAR RÅD TIL

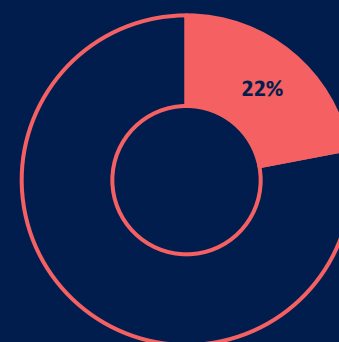
Det store bildet er altså at unge både er interesserte i og tar ansvar for privatøkonomien sin. Samtidig opplever mange også press til å kjøpe ting de egentlig ikke har råd til.

Dette er nok ikke et nytt fenomen, men dagens unge vokser opp i en verden hvor det ikke bare er i skolegården eller på arbeidsplassen de sammenligner seg med andre. I sosiale medier eksponeres mange daglig for influencere og

kjendiser som viser eksklusive livsstiler. Sammenlignet med tidligere generasjoner bidrar dette til en ny dimensjon av kjøpepress, spesielt siden mange unge i høy grad påvirkes av influencere.

KJENNER PRESS PÅ Å KJØPE ELLER GJØRE TING SOM JEG IKKE HELT HAR RÅD TIL

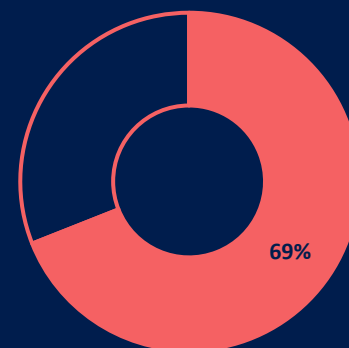

HAR KJØPT NOE BARE FORDI EN INFLUENCER ANBEFALTE DET

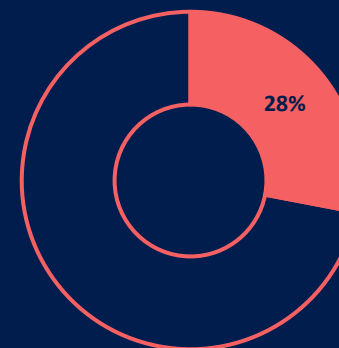
ANDEL UNGE SOM KJENNER PRESS PÅ Å KJØPE ELLER GJØRE TING SOM DE IKKE HELT HAR RÅD TIL:

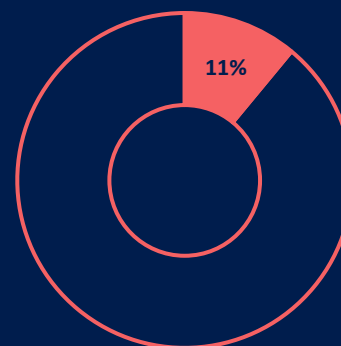
ANDEL UNGE SOM HAR LETT FOR Å TAKKE NEI TIL Å KJØPE ELLER GJØRE TING SOM DE IKKE HAR RÅD TIL:

HAR LETT FOR Å TAKKE NEI TIL Å KJØPE ELLER GJØRE TING SOM JEG IKKE HAR RÅD TIL

KJØPER NOEN GANGER TING SOM JEG IKKE HELT HAR RÅD TIL

GLEMMER OFTE Å BETALE TING (F.EKS. FAKTURAER)

Spørsmål: Hvilke av følgende stemmer for deg? Jeg ... / Ta stilling til følgende påstander: Jeg har kjøpt noe ene og alene fordi en influencer anbefalte det. «Er helt enig + er delvis enig»

Filter: Unge som har oppgitt «Stemmer» Nedbryting: Land

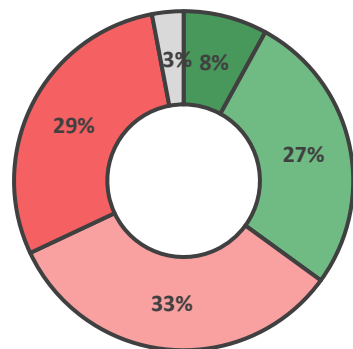
Stigmatisert av å ikke ha råd til ting

At hver tredje unge voksne selv oppgir at det er vanskelig å fortelle at de ikke har råd til noe er et høyt tall i seg selv. Når tre av fire også sier at det samme gjelder ungdom generelt, blir bildet tydelig: Det å ikke ha råd til noe er stigmatisert blant unge. Sosiale medier er selvsagt en medvirkende årsak til dette, men det er nok ikke

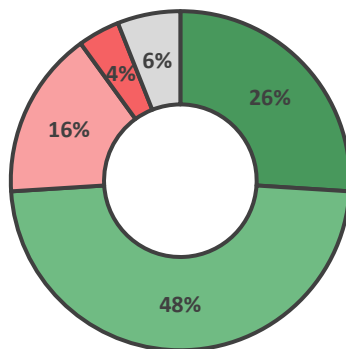
den eneste forklaringen – penger gir rett og slett status. Dette gjelder nok ikke bare unge, men det får komme i en annen rapport.

UNGE TAR STILLING TIL FØLGENDE PÅSTANDER:

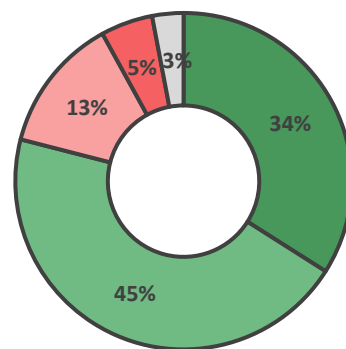
■ Er helt enig ■ Er delvis enig ■ Er delvis uenig ■ Er helt uenig ■ Usikker / vet ikke

JEG SYNES DET ER SLITSOMT Å FORTELLE NÅR/OM JEG IKKE HAR RÅD TIL NOE

MANGE UNGE SYNES DET ER SLITSOMT Å FORTELLE NÅR/OM DE IKKE HAR RÅD TIL NOE

DET ER STATUS BLANT MANGE UNGE Å KJØPE ELLER GJØRE DYRE TING

35% SYNES DET ER SLITSOMT Å MÅTTE FORTELLE AT DET ER NOE DE IKKE HAR RÅD TIL

”Skaper mye angst. Er student på heltid, har studielån og må jobbe ekstra for å få pengene til å strekke til. Penger kan være veldig angstbetont når du ikke har noe økonomisk handlerom i hverdagen og kan føle press fra andre om at du skal ha råd til så mye”

– Jente, 21 år

Privatøkonomisk uro er ofte knyttet til fremtiden

På et oppfølgings spørsmål om hva som bekymrer i dag, dreier de vanligste svarene seg likevel om det som ligger i fremtiden. Det er i bunn og grunn to ulike temaer som peker seg ut: enten at sparingen skal være for lav, eller at kostnadene skal være for høye. Men det er også mange unge som er bekymret for ting allerede i dag, og hvor vanskeligheter med å få økonomien til å fungere er et veldig reelt problem i noen grupper: 12 % av de som bekymrer seg, gjør det for eksempel fordi de ikke klarer å betale gjeld og 13 % fordi de ikke har råd til å forsørge familiene sine. Her er unges relativt lave inntekt selvsagt en faktor å huske på, uansett om det skyldes startlønn eller nivå på studiestipend.

GRUNNER TIL AT UNGE UROER SEG FOR ØKONOMIEN SIN:

- Kan ikke spare / legge til side så mye penger som jeg skulle ønsket (48 %)
- At kostnader for bolig og mat skal øke i fremtiden (40 %)
- Er arbeidsløs og/eller uroer meg for å bli det (24 %)
- Har ingen buffer for uforutsette utgifter (24 %)
- Er urolig for at sparepengene mine skal minske i verdi (24 %)
- Å ikke ha råd til å forsørge familie og slektninger (13 %)

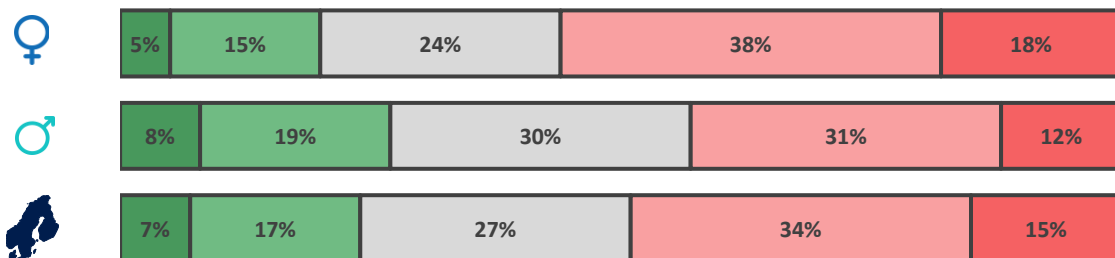
Mange unge føler seg stresset – jenter mer enn gutter

Mange unge sier privatøkonomi er interessant, men nesten like mange forteller at det også er stressende. Det henger nok sammen med skammen over ikke å ha råd til ting. Dette er likevel et paradoks, all den tid ungdomsårene er en livsfase med lavere inntekt fra studielån, ekstrajobb og kanskje litt økonomisk hjelp fra

foreldre. I tillegg til stress, er mange også urolige for privatøkonomien, og ikke minst for fremtiden. Og det er i størst grad jenter som uroer seg mest for både nåværende og fremtidig økonomi.

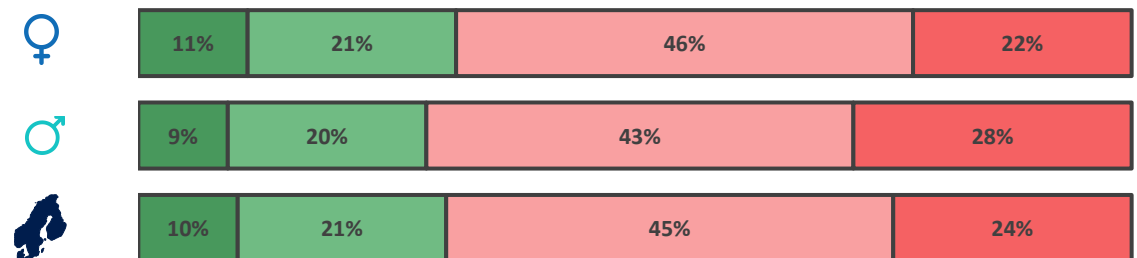
NÅR UNGE TENKER PÅ PRIVATØKONOMI, FØLES DET ...

■ -2 Ikke stressende i det hele tatt ■ -1 ■ 0 ■ +1 ■ +2 Stressende

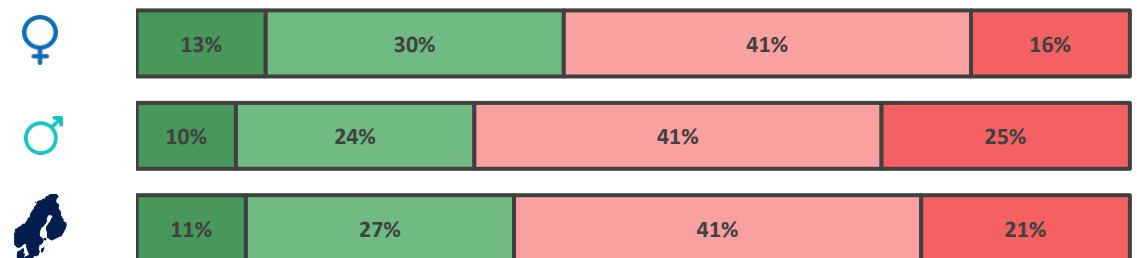
HVOR OFTE UROER UNGE SEG FOR ØKONOMIEN I DAG?

■ Hele tiden ■ Ofte ■ Iblant ■ Sjelden/aldri

HVOR OFTE UROER UNGE SEG FOR ØKONOMIEN SIN I FREMTIDEN?

■ Hele tiden ■ Ofte ■ Iblant ■ Sjelden/aldri

De fleste er skeptiske til å låne eller kjøpe på avbetaling ...

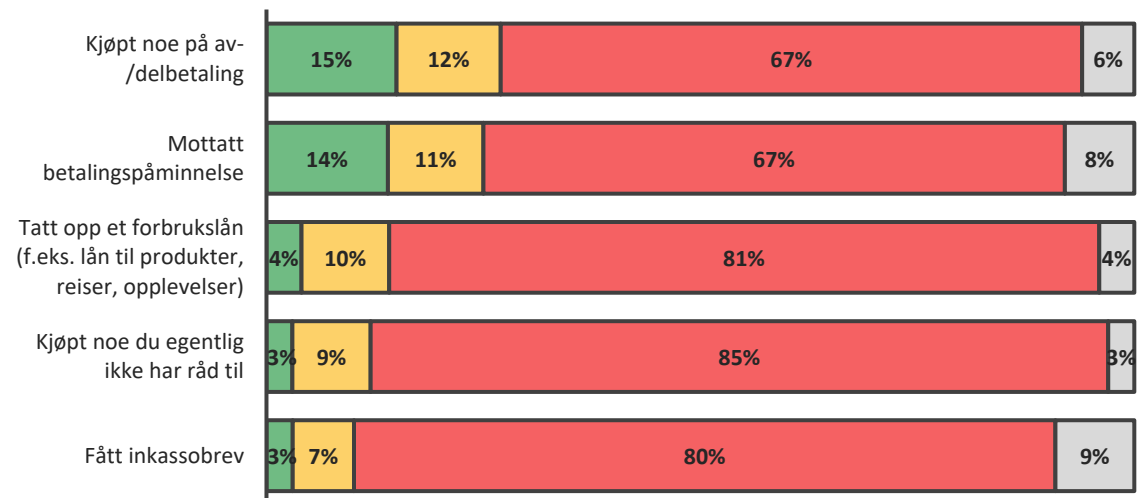
Uro for fremtiden er en grunn til at de fleste unge er skeptiske til å kjøpe på avdrag eller låne til forbruk – bare en fjerdedel mener førstnevnte er rimelig eller forholder seg nøytralt – resten er negative.

Mange har også en ganske kritisk holdning til både

betalingspåminnelser og inkassokrav – de fleste synes ikke dette er akseptabelt.

HVA ER UNGES INNSTILLING TIL Å GJØRE FØLGENDE?

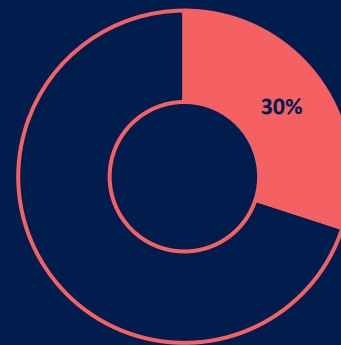
■ Føles oftest rimelig/greit ■ Hverken eller ■ Bør oftest unngås ■ Usikker / vet ikke

... men relativt mange har likevel gjort det

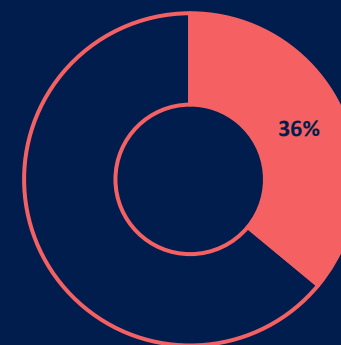
Som vi har nevnt flere ganger i rapporten, kolliderer unges ansvarlige idealer noen ganger med virkeligheten. Derfor er det egentlig ikke så rart at andelen som for eksempel har kjøpt noe på avbetaling er dobbelt så høy som andelen som mener det er akseptabelt.

Samme trend, selv om det er betydelig høyere tall, kan sees når det gjelder fakturapåminnelser, som nesten halvparten sier de har mottatt.

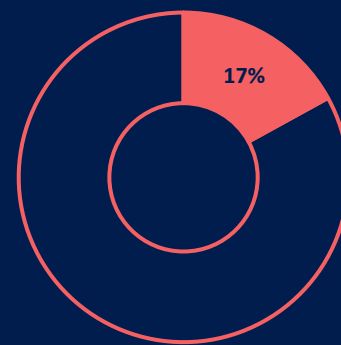
KJØP NOE PÅ AV-/DELBETALING

♀ 26% ♂ 34%

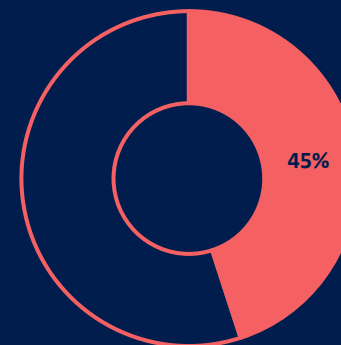
KJØPT NOE MAN IKKE EGENTLIG HAR RÅD TIL

♀ 31% ♂ 41%

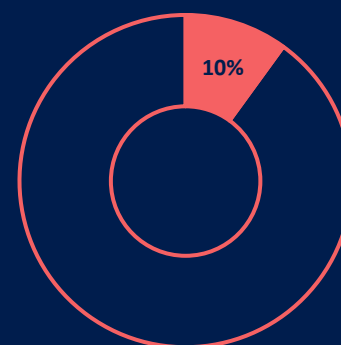
FÅTT INKASSOVARSEL

♀ 12% ♂ 22%

MOTTATT BETALINGSPÅMINNELSE

♀ 44% ♂ 45%

TATT OPP ET FORBRUKSLÅN (F.EKS. LÅN FOR PRODUKTER, REISER, OPPLEVELSER)

♀ 6% ♂ 15%

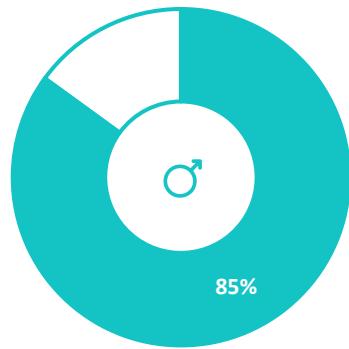
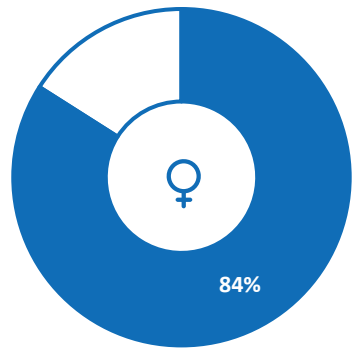
De fleste handler ofte – og vil betale direkte

Skepsisen til forbrukslån og kjøp på avbetaling gjenspeiles også i hvordan de fleste vil betale – i kjøpsøyeblikket.

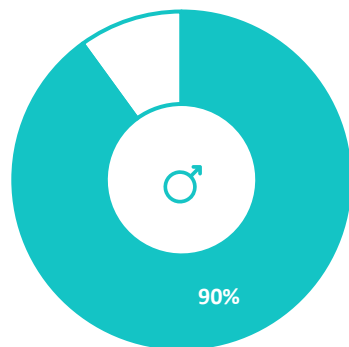
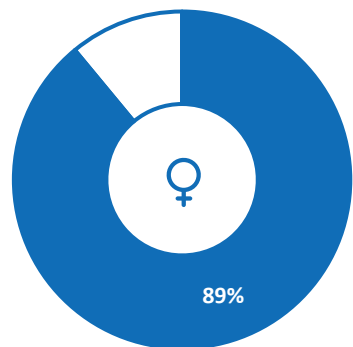
For en generasjon som er oppvokst med netthandel er ikke dette hele sannheten. Holdningene er avhengig av hvor kjøpet skjedde. I butikk er det tydelig at de fleste ønsker å betale når kjøpet skjer, men for netthandel er bildet ganske annerledes. Fire av ti vil helst betale når de har fått varen hjem, og omtrent like mange foretrekker å betale i det de trykker på knappen. Ved netthandel er det i Sverige vanligere at ungdom venter med betalingen til de har fått varen hjem, sammenlignet med nabolandene. Der ønsker de unge oftere å betale direkte ved kjøp på nettet.

ANDEL SOM HANDLER MÅNEDLIG PÅ NETTET:

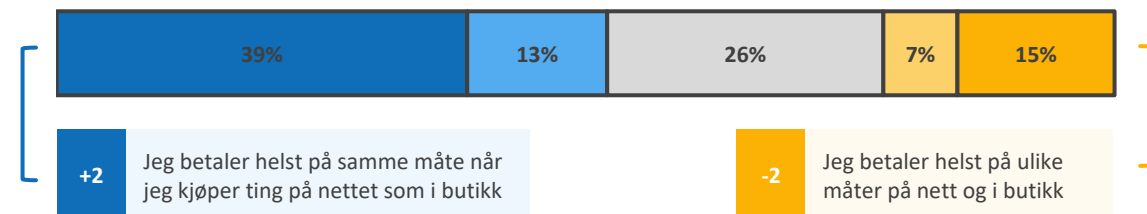
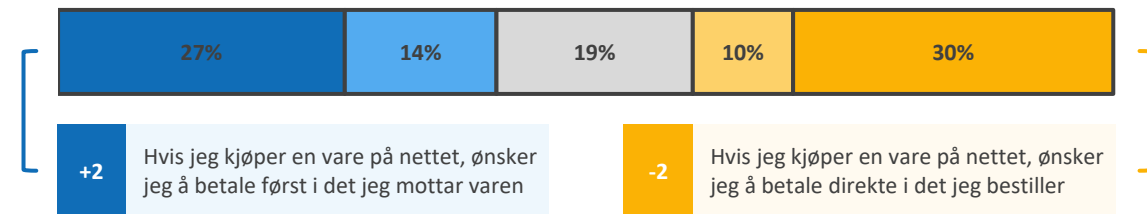

ANDEL SOM HANDLER MÅNEDLIG I BUTIKK:

TA STILLING TIL FØLGENDE MOTSETNINGER:

■ +2 ■ +1 ■ 0 ■ -1 ■ -2

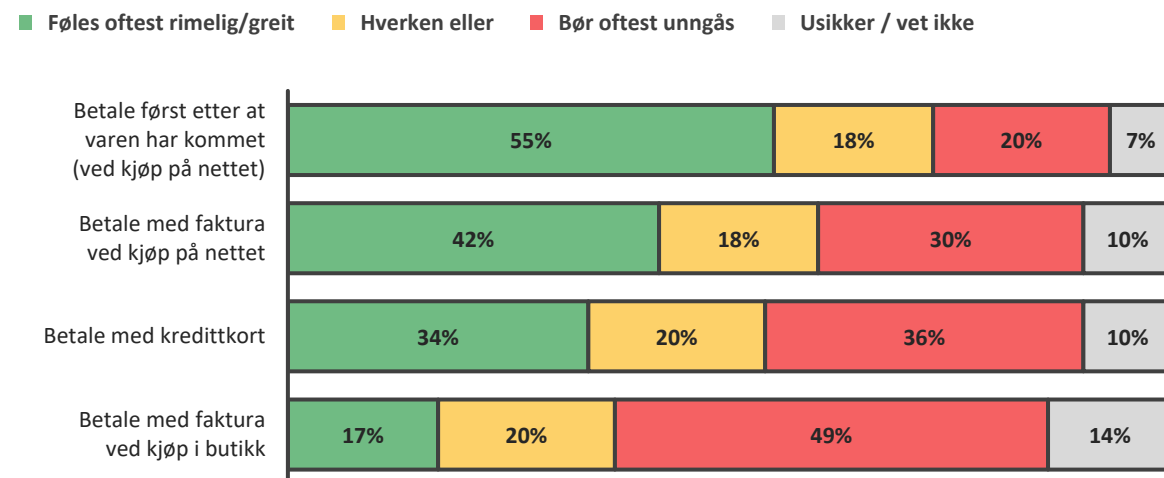
Faktura er greit på nettet, ikke i butikk

Det generelle bildet om at unge er skeptiske til kreditter må altså nyanseres litt når det gjelder netthandel – i hvert fall om faktura skal betraktes som et kredittkjøp. Mye peker på at fakturaen har en form for særstilling generelt, spesielt om vi sammenligner andelen som synes at faktura ved netthandel er akseptabelt (42 %) med for eksempel forbrukslån (4 %). Når det gjelder disse definisjonsspørsmålene, må vi samtidig huske på den ganske lave kunnskapen om kreditter som vi

tok opp tidligere: ikke alle er hundre prosent sikre på nøyaktig hva alle betalingsmidler egentlig betyr.

Men et tydelig mønster er altså også her at meningen er ulik om kjøp i butikk og på netthandel. Det er kanskje heller ikke så rart om man tenker på at mulighetene for å klemme og kjenne på et produkt er mye større ved kjøp i butikk enn på nett?

HVA ER UNGES INNSTILLING TIL Å GJØRE FØLGENDE?

Mange unge har kredittkort

Som vi beskrev innledningsvis, er det store bildet at ungdom i Norden er relativt like når det gjelder vurderinger knyttet til privatøkonomi. Det samme kan ikke sies om hvilke betalingsmidler som brukes: Andelen med kredittkort varierer nemlig mellom landene. Det gjør også definisjonen av et kredittkort.

Det er imidlertid nettopp i disse spørsmålene om

betalingsmidler at forholdene er noe forskjellige i de ulike landene, og det samme gjelder definisjonene.

Men uansett om det er et bankkort med kontokreditt, eller et kredittkort som er frikoblet banken, er dette vanlige fenomener blant unge i Norden.

44% HAR ET
KREDITTKORT

OPPSUMMERING:

Nordiske ungdommer er interessert i og vil ta ansvar for privatøkonomien sin

I Ungdomsbarometerens svenske studier er interessen for privatøkonomi en av interessene som har økt mest de siste ti årene, og det kan sees i alt fra økt aksjesparing til at flere velger økonomistudier på videregående. 3 av 4 unge i Norden oppgir at de synes privatøkonomi er interessant.

Mange opplever samtidig stress, og bekymrer seg for økonomien både i dag og for fremtiden

Samtidig som mange er interessert, er omtrent halvparten stresset over privatøkonomien og en tredjedel bekymrer seg ofte eller hele tiden for økonomien sin i dag. Tilsvarende tall for økonomien i fremtiden er fire av ti.

Tross interessen for privatøkonomi, er de privatøkonomiske kunnskapene relativt lave, spesielt når det gjelder kreditter

At mange ønsker å ta ansvar for privatøkonomien kommer blant annet til uttrykk i at forbrukslån blir sett på som noe negativt for folk flest. Kunnskapen om ulike aspekter knyttet til kreditter etterlater også en hel å ønske. Bare én av fem sier eksempelvis at de har god oversikt over hvordan man regner ut totalkostnaden for et lån.

Skolens undervisning i privatøkonomi får strykkarakter, og nest etter familie og banker er Google og sosiale medier primære kunnskapskilder

En forklaring på det lave kunnskapsnivået kan være at skolens undervisning i privatøkonomi får dårlig karakter, samtidig som mange mener at temaet burde stå på timeplanen allerede i grunnskolen. I stedet henvender mange seg til både familie og venner, banker og ulike digitale kanaler, spesielt Google og YouTube.

De fleste er skeptiske til å låne eller kjøpe på avbetaling, selv om tre av ti har gjort det. Kjøp med faktura er derimot populært når det gjelder e-handel

Generelt har ungdom et restriktivt syn på å ta opp lån, selv om mange har gjort det av for eksempel foreldre og venner eller kjøpt noe på avbetaling. Det er også åpenbart at det er et klart skille mellom lån og fakturakjøp, hvor sistnevnte ikke minst er populært knyttet til e-handel for å kunne se produktet før man betaler.

Gutter sier seg at de har bedre kontroll enn jenter og uroer seg mindre. Men får i større grad betalingsanmerkninger

Et gjennomgående tema i studien er at gutter og jenters holdninger er ganske ulike. Gutter verdsetter egen kunnskap i spørsmål om for eksempel kreditter høyere enn det jenter gjør, mens bildet er mer blandet i spørsmålet om hvilken gruppe de generelt synes er best innen privatøkonomi. Jenter svarer på sin side at deres individuelle kunnskap er lavere, men de er overbevist om at jenter som gruppe er bedre på privatøkonomi. At gutter generelt (feilaktig?) hevder å ha bedre kunnskap enn jenter er ikke unikt for denne studien, men siden de samtidig er klart overrepresentert knyttet til betalingsanmerkninger og har et mer liberalt syn på kreditter, er det klart at gutter utgjør en større risikogruppe enn jenter.

Undersøkelles- og utvalgsmetode

Spørsmålene i undersøkelsen er utviklet i samråd med Klarna, for å ta opp generelle spørsmålsstillinger knyttet til målgruppen ungdoms holdninger og kunnskap om økonomi. Undersøkelsen er gjennomført digitalt undersøkelse (tilpasset bærbar datamaskin, nettbrett og mobil) med en såkalt kvoteutvelgelse som seleksjonsmetode. Det innebærer at utvalget er utformet slik at det i representativ målestokk representerer hele den nordiske ungdomspopulasjonen og det enkelte land, med hensyn til kjønn og alder.

Datainnsamling

Datainnsamlingsperioden for studien var mellom 20. januar til 10. februar 2022, med totalt 2688 svar.

Antall intervjuer/land:

- Sverige: 1016
- Norge: 557
- Finland: 557
- Danmark: 558

Verktøy

Databearbeidelsen er gjennomført ved hjelp av produksjonssystem fra MarketSight, samt med hjelp av statistikkprogramvaren SPSS.

ungdoms barometern

Ungdomsbarometern har siden 1991 arbeidet med å kartlegge holdninger og atferd blant svenske ungdommer.

www.ungdomsbarometern.se